

Göteborgs Stad
Socialnämnden Sydväst
Box 16
421 21 Västra Frölunda

Ärendet

Förbud mot fortsatt verksamhet av boendet Nya Tillfället i Göteborgs Stad.

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) förbjuder socialnämnden Sydväst i Göteborgs Stad med stöd av 13 kap. 9 § andra stycket socialtjänstlagen (2001:453), SoL, att fortsätta bedriva verksamhet vid Nya Tillfället.

IVO:s beslut i detta ärende gäller enligt 16 kap. 4 § SoL omedelbart. Verksamheten ska ges skälig tid för verkställighet av beslutet och ska senast den 7 januari 2022 skriva ut de personer som är inskrivna i verksamheten.

Enligt 16 kap. 4 § SoL gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Skälen för beslutet

Förbud mot fortsatt verksamhet

IVO bedömer att det vid boendet Nya Tillfället förekommer sådana allvarliga missförhållanden i verksamheten som innebär fara för de enskildas liv, hälsa och personliga säkerhet enligt 13 kap. 9 § andra stycket SoL. Bedömningen görs mot bakgrund av att det inträffat flera allvarliga händelser i eller i nära anslutning till Nya Tillfället varav en har haft dödlig utgång. Med bl.a. hänsyn till de inträffade händelserna samt med beaktandet av IVO:s tidigare konstaterade brister anser IVO att nämnden saknar förmåga att komma till rätta med missförhållandena. IVO bedömer därför att verksamheten fortsatt ska förbjudas.

Fara för enskildas liv, hälsa och personliga säkerhet

IVO konstaterade i beslut 2019 att det förelåg brister i de boendes trygghet och säkerhet. IVO bedömde att Nya Tillfället vid tiden för inspektionen genom blandning av brukare med olika grundproblem utsatt enskilda brukare för allvarlig risk för deras fysiska och psykiska hälsa. I beslutet konstaterades bl.a. att brukare som inte är i aktivt missbruk riskerade att utveckla missbruk om de samtidigt vårdades med personer med aktivt missbruk. År 2019 inledde IVO, efter inkommet klagomål, tillsyn av verksamheten. Av tillsynen framkom att en kvinna utsattes för övergrepp under tiden hon bodde på Nya

Tillfället. IVO konstaterade, utifrån nämndens yttrande, att problematiken med att Nya Tillfället blandade brukare med olika grundproblem kunde kvarstå.

I september 2021 fick IVO via media kännedom att det inträffat ett knivdåd i anslutning till boendet. Med anledning av händelsen inledde IVO en tillsyn och den 28 september hade IVO dialogmöte med representanter för nämnden. Den 25 oktober 2021 genomförde IVO en fysisk inspektion av verksamheten. I samband med inspektionen intervjuade IVO enhetscheferna och samtalade med fyra boende. Av samtalen med de boende framkom huvudsakligen följande.

En har blivit misshandlad många gånger under tiden hon bott på Nya Tillfället, både av andra boenden och av personer som kommer utifrån. Hon har ett system för att undvika misshandel. När hon märker att det är på gång så drar hon sig till ett område som är kameraövervakat. Hon tar ett slag och det fångas då på kamera vilket innebär att den som slog henne åker ut från Nya Tillfället. Hon uppgav även att det finns mycket vapen på Nya Tillfället och de som har vapen är dels de som vill hota, dels de som är rädda och vill kunna försvara sig. Kvinnan var med vid händelsen då en person dog vid Nya Tillfället i mars 2021. Vidare uppgav kvinnan att det är svårt att inte droga på Nya Tillfället och att alla förväntar sig att man ska gå på de droger man brukar gå på. Många börjar blanda droger mer efter ett tag på Nya Tillfället.

En annan boende berättar bl.a. att han blivit vittne till den allvarliga händelse då en person dog vid Nya Tillfället och att det förekommer mycket droger på boendet. Det kommer personer som är riktigt illa i missbruk och han anser att ca 40 procent av alla som kommer till Nya Tillfället borde få vård istället. Det enda samtalsämnet på boendet, mellan de boende, är droger och det går inte att låta bli att missbruka där. Det förekommer också vapen, främst olika ”gatuvapen” i boendet. Han är kritisk till att det bor personer med så vitt skilda problem på boendet. Det bor t.ex. personer med tunga missbruk och boende blir skyldig andra boende pengar och människor råkar illa ut för småsaker. Vidare berättade han t.ex. att mordet i mars 2021 handlade om en stulen cykel. En ytterligare person IVO samtalade med berättade bl.a. att det förekommer vapen på Nya Tillfället och att det är svårt att inte missbruka på boendet.

Nämnden har inkommit med bl.a. en sammanställning av rapporterade avvikelser mellan perioden 21-01-01 till 21-10-15 som IVO sammanställt i en tjänsteanteckning. Av tjänsteanteckningen framgår att verksamheten upprättat 52 avvikelserrapporter, varav 27 rör övergrepp, självskada eller hot (nämndens egna kategorisering). IVO kan konstatera att följande missförhållanden har inträffat på boendet under ovannämnda period.

Självskada/suicidförsök

- Man hittas medvetslös på boenderum. Återupplivas med HLR.
- Man hittas medvetslös på boenderum. Återupplivas med HLR.
- Övermedicinering, medvetslös. Återupplivas med HLR.
- Självskada, troligtvis övermedicinering.
- Skurit sig i handleden samt övermedicinering.
- Misstänkt överdos. Svår att väcka, stel i kroppen och har kissat ned sig.

- Brukare hittas medvetslös på golvet, blödande från bakhuvudet.

Hot/våld

- Konflikt mellan en boende på Nya Tillfället och boende på annat boende som slutar med att mannen från andra boendet knivskärs.
- Misshandel boende - boende utanför boendet.
- Hot mot annan boende, kniv i boendet.
- Misshandel, boende - boende i boendet.
- Misshandel mellan boende - utanför boendet.
- Våld mellan medboende. Misshandel och knivdåd med dödlig utgång på uteplatsen utanför matsalen.
- Misshandel mellan boende.
- Misshandel. Den utsatte vill inte säga var eller vem som utsatt hen men troligtvis annan boende.
- Knivinhav i boendet samt hotfullt beteende.
- Misshandel av utomstående förövare.
- Misshandel tre utomstående - boende, kniv/machete.
- Våld mellan boende och tre utomstående utanför boendet. Machete används.
- En kvinnlig boende uppger att en boende har försökt tvinga in henne i en bil.
- Boende sätter en kniv i väggen på den offentliga toaletten.
- Boende har en machete innanför jackan och vakterna avlägsnar vapnet.
- Boende visar innehav av kniv innanför tröjan i hotfullt syfte – visar att han ska döda annan boende.
- Hotfull stämning mellan två tidigare boende som samtidigt kommer för att hämta tillhörigheter.

Övrigt relaterat

- Boende påträffas avliden, oklart varför.
- Nyinflyttad sticker sig på kanyl som påträffas på bokhylla i hens boenderum.
- Eventuell vanvård, bl.a. kraftig lukt och avföring i boenderummet.

IVO har kommunicerat underlaget med nämnden och gett nämnden möjlighet att yttra sig över underlaget. Nämnden har i yttrande till IVO bl.a. redovisat följande.

Förvaltningen har vidtagit flera åtgärder efter händelsen i mars men också utifrån den genomlysning av verksamheten som genomförts efter det. Ytterligare åtgärder har vidtagits efter incidenten i september och fler är planerade. Det pågår ett aktivt arbete för att förbättra olika delar i verksamheten.

Vidare uppger nämnden att efter händelsen har grundbemanningen stärkts till att det minst är sex personal på vardagskvällar. Helgbemanningen är tre personal från morgon till lunch och därefter är det sex personal fram till kl. 16.30 och därefter återigen tre. Enligt nämnden kommer det inte att bli fyra personal som det står i ”Tjänsteanteckning – intervju

med enhetschefer”. Det kommer även göras en översyn av bemanningen med utgångspunkt i behoven hos brukare och verksamhet. Sedan händelsen i mars har verksamheten utökad med en ordningsvakt till två som tjänstgör dygnet runt. Åtgärden har upplevts öka tryggheten för både brukare och personal.

Nämnden redogör även för flera planerade åtgärder såsom utveckling av inskrivningssamtal, genomförandeplanering och dokumentation. De ska även utveckla kommunikation och samverka internt samt mellan närliggande enheter och team. När det gäller att förebygga hot- och våldsincidenter har de påbörjat så kallade ”övningar” med deltagare från båda teamen. Av yttrandet framgår även att vid tider när verksamheten vet att det samlas flera brukare på mindre yta så finns både väktare och personal med i sammanhanget i förebyggande syfte. Väktarnas arbetsbeskrivning har efter händelsen tydliggjorts kring att de också vid behov ska röra sig utanför entrén i samband med måltider. En utredning har påbörjats och pågår kring om en metalldektorbåge vid entrén kan hindra att vapen tas in i boendet. Vapen eller annat vapenföremål av annat material kan dock kunna föras in även om en metalldektorbåge skulle installeras. Härvid uppger nämnden att de flesta i målgruppen har någon form av vapen för att skydda sig själva med tanke på de utsatta situationer de befinner sig i.

Mot bakgrund av ovannämnda bedömer IVO att det alltfjämt förekommit och förkommer sådana allvarliga missförhållanden som innebär fara för de enskildas liv, hälsa och personliga säkerhet enligt 13 kap. 9 § andra stycket SoL. Enligt 13 kap. 9 § andra stycket SoL får IVO om missförhållandet innebär fara för enskildas liv, hälsa eller personliga säkerhet i övrigt, utan föregående föreläggande besluta att helt eller delvis återkalla tillståndet för verksamheten. Om verksamheten inte är tillståndspliktig får inspektionen i stället besluta att helt eller delvis förbjuda fortsatt verksamhet.

Nämnden saknar förmåga att komma till rätta med bristerna

IVO anser att nämnden saknar förmåga att komma tillrätta med missförhållandena som innebär fara för de boendes liv, hälsa och personliga säkerhet. Bedömningen görs i förhållande till IVO:s tidigare tillsynsbeslut, den mängd allvarliga händelser som har inträffat vid Nya Tillfället samt de uppenbara risker som en verksamhet för utsatta personer i denna storleksordning och komplexa problematik för med sig. Vidare konstaterar IVO följande.

Av underlaget i ärendet framgår att Nya Tillfället har 73 platser. Alla är hemlösa och merparten har en missbruksproblematik. Flera har också en psykisk ohälsa, psykiatriska diagnoser samt kriminalitet. Under 2021 har 15 av 22 personer även skrivits in i nära anslutning till vård på behandlingshem eller i kriminalvård. Att samla så många utsatta personer i samma boende medför enligt IVO svårigheter för brukarna att ta sig ur ett missbruk. Ett förändringsarbete behöver enligt IVO utgå från individens behov och förutsättningar. Att försöka bedriva ett förändringsarbete med god kvalitet utifrån det stora antalet brukare med komplexa och olika behov vid Nya Tillfället ter sig enligt IVO mycket svårt.

Vidare anser IVO, utifrån nämndens redovisade åtgärder, att åtgärderna varken är tillräckliga eller adekvata för att komma till rätta med missförhållandena. Som tidigare redogjorts för i detta beslut har det förekommit ytterst allvarliga händelser i boendet med bl.a. dödlig utgång. IVO anser inte att nämndens redovisade åtgärder kommer att avhjälpa den fara som föreligger för de boendes liv, hälsa och personliga säkerhet. Enbart den omständigheten som nämnden uppgett om att de flesta inskrivna bär vapen för att skydda sig själva och att en metalldektorbåge inte kommer förhindra att vapen kan föras in, innebär enligt IVO att nämnden inte kan komma tillrätta med missförhållandena. Utifrån nämndens egna uppgifter i detta avseende anser IVO även att det står klart att det föreligger en överhängande fara för de enskildas liv, hälsa och personliga säkerhet.

Övrig upplysning

- Tillsynen som medfört detta förbudsbeslut har utförts i ärende med dnr 3.5.1-35682/2021.
- IVO påtalar att nämnden har ett ansvar för de som har behov av fortsatt bistånd.

Underlag

- Tjänsteanteckning förd efter dialogmöte med företrädare för socialnämnden Sydväst och Nya Tillfället, daterad 28 september 2021.
- Tjänsteanteckningar förda vid intervju med ledning, personal och boende, daterade 25 och 26 oktober 2021.
- IVO:s tidigare tillsynsbeslut med dnr 8.5 - 11048/2018 samt 8.5 - 33698/2019.
- IVO:s tjänsteanteckning av sammanställningar av nämndens uppgifter, daterad 26 oktober 2021.
- Yttrande från nämnden, inkommen till IVO den 25 november 2021.

Beslut om detta föreläggande har fattats av tf. avdelningschefen Patrick Barringer. I den slutliga handläggningen har enhetschefen Carina Vesterlind, avdelningsjuristen Marie Jakobsson Randers och inspektören Annelie Andersson deltagit. Inspektören Felicia Lundin har varit föredragande.

Hur man överklagar, se bilaga.

Kopia till: Kommunstyrelsen i Göteborg.